

Briselē, 2023. gada 12. jūnijā
(OR. en)

10487/23

COLAC 59	ENV 674
CFSP/PESC 833	ENER 351
RELEX 709	DIGIT 115
WTO 77	EU-GNSS 17
DEVGEN 110	RECH 281
SUSTDEV 88	TRANS 245
COHOM 128	CULT 74
COHAF 66	EDUC 249
AGRI 316	CYBER 158
ACP 46	POLCOM 114
CLIMA 294	

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsēkretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2023. gada 7. jūnijs
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsēkretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	JOIN(2023) 17 final
Temats:	KOPĪGS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI Jauna programma ES un Latīņamerikas un Karību jūras reģiona valstu attiecībām

Pielikumā ir pievienots dokuments JOIN(2023) 17 *final*.

Pielikumā: JOIN(2023) 17 *final*

SAVIENĪBAS AUGSTAIS
PĀRSTĀVIS ĀRLIETĀS UN
DROŠĪBAS POLITIKAS
JAUTĀJUMOS

Briselē, 7.6.2023.
JOIN(2023) 17 final

KOPĪGS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Jauna programma ES un Latīņamerikas un Karību jūras reģiona valstu attiecībām

Jauna programma ES un Latīņamerikas un Karību jūras reģiona valstu attiecībām

Ievads

Eiropas Savienība (ES) un Latīņamerika un Karību jūras reģions (*LAC*) ir **dabiski partneri**. ES un *LAC* vieno unikālas vēsturiskās un kultūras saites, dziļas ekonomiskās un sociālās saiknes, kā arī kopīga apņemšanās veicināt mieru un daudzpusīgumu, tāpēc ES un *LAC* ir izveidojušas ciešas attiecības, kas balstās uz plašu nolīgumu kopumu. Šo ilgstošo partnerību raksturo sadarbība un dialogs, un tās pamatā ir kopīgas vērtības un abpusējas intereses.

Strauji mainīgajā globālajā kontekstā ES un *LAC* attiecības ir jāatjauno. Arvien lielāki ģeopolitiskie izaicinājumi, postoša pandēmija, globālā klimata un vides krīze, tehnoloģiskās pārmaiņas un pieaugoša nevienlīdzība uzsver nepieciešamību pastiprināt dialogu un uzlabot sadarbību starp tuviem, uzticamiem partneriem.

ES un *LAC* kā izraudzītām partnerēm ir **jāsadarbojas, lai izmantotu kopīgās iespējas, aizstāvētu kopīgās intereses un kopīgi risinātu globālas problēmas**. Šajā kopīgajā paziņojumā izklāstīts ES priekšlikums kopīgi izstrādāt **vērienīgu un tālredzīgu programmu jaunam sadarbības laikmetam** starp vienlīdzīgiem un līdzīgi domājošiem partneriem.

Šajā kopīgajā paziņojumā ir sniegts pamatojums atjaunotai **stratēģiskai partnerībai** un ierosināts prioritāšu un konkrētu pasākumu kopums galvenajās jomās.

Pirmkārt, ES un *LAC* ir **galvenie sabiedrotie, lai stiprinātu uz noteikumiem balstītu starptautisko sistēmu un pastiprinātu kopīgu rīcību miera, drošības, demokrātijas, tiesiskuma un cilvēktiesību veicināšanai**. ES un *LAC* kopā pārstāv vienu trešdaļu Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) dalībvalstu, tāpēc tām ir svarīga loma starptautisko tiesību ievērošanā un ANO Statūtu principu aizstāvēšanā, tostarp iestājoties pret Krievijas agresiju pret Ukrainu. ES un *LAC* ir arī kopīgs mērķis padarīt daudzpusējo sistēmu efektīvāku un reprezentatīvāku.

Otrkārt, ES un *LAC* ir cieši **tirdzniecības un ieguldījumu partneri, kuriem ir kopīga interese veicināt ilgtspējīgu izaugsmi un uzlabot ekonomikas noturību**, vienlaikus mazinot pārmērīgu atkarību un dažādojot tirdzniecības attiecības. Abus reģionus vieno viens no visblīvākajiem tirdzniecības nolīgumu tīkliem, kas būtu jāpapildina, vienlaikus atraisot tā turpmāko potenciālu. ES ir lielākais ieguldītājs *LAC* reģionā, trešā lielākā tirdzniecības partnere¹ un galvenā attīstības sadarbības veicinātāja.

Treškārt, abi reģioni tiecas **veidot iekļaujošu un ilgtspējīgu sabiedrību**, pamatojoties uz kopīgu apņemšanos īstenot Programmu 2030. gadam un tās ilgtspējīgas attīstības mērķus (IAM)². *LAC* reģions ir ārkārtīgi svarīgs planētas ekoloģiskajam līdzsvaram, kā arī nozīmīgs pārtikas ražotājs un atjaunīgās enerģijas spēkstacija. ES un *LAC* būtu kopīgi **jāvada taisnīga zaļā un digitālā pāreja**, tostarp īstenojot **ieguldījumu stratēģiju “Global Gateway”**.

¹ Eurostat. Kopējais ES ārvalstu tiešo investīciju apjoms *LAC* uz 2021. gada beigām bija 693 miljardi eiro.

² Kā arī Parīzes nolīgumu, Kuņminas-Monreālas globālo biodaudzveidības satvaru un Atklātās jūras līgumu par biodaudzveidību teritorijās, kas ir ārpus valstu jurisdikcijas

1. Atjaunota politiskā partnerība

Lai izveidotu spēcīgu ES un *LAC* partnerību, ir **jāatjauno politiskā iesaiste** visos līmeņos: starp abiem reģioniem, ar atsevišķām *LAC* valstīm, apakšreģioniem un daudzpusējos forumos. **Atklāts un regulārs augsta līmeņa politiskais dialogs** ir ļoti svarīgs, lai attiecības būtu mērķtiecīgas un stimulējošas, lai izprastu viena otras intereses, vienotos par prioritātēm un kopīgu rīcību un risinātu problēmas un domstarpības mūsu attiecībās, kad tās rodas.

ES un *LAC* attiecību pamatā ir **elastīga daudzslāņu pieeja**, kurā tiek ņemta vērā reģiona dažādība un mainīgā dinamika. ES turpinās atbalstīt reģionālo integrāciju, vienlaikus padziļinot sadarbību par kopīgiem mērķiem ar ieinteresētajām valstīm. Abu reģionu līmenī ES un Latīņamerikas un Karību jūras reģiona valstu kopienas (*CELAC*) samits 2023. gada jūlijā — pirmais kopš 2015. gada — sniegs unikālu iespēju atjaunot partnerību.

Lai virzītu uz priekšu šo pozitīvo programmu, abām pusēm būtu jāapņemas organizēt regulāras sanāksmes valstu un valdību vadītāju līmenī un pārmaiņus ārlietu ministru sanāksmes, kā arī vajadzības gadījumā citas ministru un augstāko amatpersonu sanāksmes. Būtu jāizveido pastāvīgs ES un *CELAC* koordinācijas mehānisms, lai nodrošinātu nepārtrauktību un turpmākus pasākumus, kas atbilst *CELAC* attīstībai, lai izveidotu savas struktūras. Tās mērķis būtu veidot kopīgu nostāju visos darba kārtības jautājumos, reaģēt uz jauniem notikumiem un vajadzības gadījumā veicināt īpašus nozaru dialogus un kopīgas iniciatīvas.

Regulārs abu reģionu dialogs ar *CELAC* papildinās **ciešāku sadarbību ar atsevišķām *LAC* valstīm, kā arī (apakš)reģionu grupām**, piemēram, *Mercosur*, Centrālamerikas integrācijas sistēmu (*SICA*), Andu Kopieni, Klusā okeāna valstu aliansi vai Demokrātiskas attīstības aliansi.

Karību jūras reģions, kas ir atsevišķs apakšreģions ar savām īpatnībām, **ir pelnījis pastiprinātu politisko uzmanību un strukturētu dialogu**. Šajā saistībā būtu jāpastiprina ES un Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstu organizācijas (*OACPS*) sadarbība. ES būtu arī jāturpina sadarboties ar starptautiskām organizācijām, piemēram, ANO, tostarp tās Latīņamerikas un Karību jūras valstu Ekonomikas komisiju, Amerikas valstu organizāciju, kā arī Ibērijas pussalas un Latīņamerikas valstu ģenerālsekretariātu.

Efektīvāk var izmantot arī ES divpusējos vai reģionālos satvarus, kas aptver gandrīz visas *LAC* valstis. ES kopā ar partneriem turpinās uzlabot spēkā esošos politiskos, tirdzniecības un sadarbības nolīgumus. ES un *Mercosur* nolīguma noslēgšana iezīmētu pārmaiņas ES un *LAC* attiecību stiprināšanā. ES un *LAC* attiecību pamatā arī turpmāk būs konkrētām interesēm un vajadzībām pielāgota divpusēja sadarbība ar atsevišķām valstīm. ES klātbūtne *LAC* četros attālākajos reģionos³, kā arī aizjūras zemēs un teritorijās⁴ ir šīs partnerības priekšrocība.

Daudzpusējā līmenī varētu stiprināt iedibināto sadarbību starp ES un ANO Latīņamerikas un Karību jūras reģiona valstu grupu (*GRULAC*), tostarp izmantojot regulārāku, uz jautājumiem balstītu dialogu un savlaicīgu un pastāvīgu ES un *LAC* diplomātisko tīklu iesaistīšanu galvaspilsētās un daudzpusējos centros.

³ Franču Gviāna, Gvadelupa, Martinika, Senmartēna.

⁴ Aruba, Bonaire, Kirasao, Saba, Sintēstatiusa, Sintmārtēna, Senbartelmī.

Sadarbības jomas ietver Programmas 2030. gadam un globālo saistību īstenošanu klimata pārmaiņu un vides jomā, globālās veselības aizsardzības un ierosmes “*Global Digital Compact*” jomā, kā arī atbalstu ANO ģenerālsekretāra iniciatīvai “Mūsu kopējā programma”. Abi reģioni ir arī ieinteresēti nodrošināt, lai daudzpusējās sadarbības struktūra būtu vairāk reprezentatīva un piemērota 21. gadsimta problēmu risināšanai.

ES un *LAC* būtu jāpastiprina sadarbība Starptautiskajā Valūtas fondā (SVF), G20, daudzpusējās attīstības bankās (DAB), piemēram, Pasaules Bankas grupā un Amerikas Attīstības bankā (*IDB*), un reģionālajās attīstības bankās.

ES un *LAC* ir ļoti ieinteresēti sadarboties, lai globālā finanšu sistēma varētu labāk reaģēt uz to valstu vajadzībām, kuras ir visneaizsargātākās pret klimata pārmaiņām, jo īpaši izmantojot DAB reformu. Tas ietver arī centienu apvienošanu, lai organizētu veiksmīgu augstākā līmeņa sanāksmi par jaunu globālo finansēšanas paktu, un turpmāku rīcību saistībā ar tās rezultātiem, ņemot vērā tādus priekšlikumus kā Bridžtaunas iniciatīva.

ES un *LAC* būtu jāturpina sadarbība labas nodokļu pārvaldības jomā. Abu reģionu kopīgās interesēs ir ieviest starptautiskus standartus attiecībā uz pārredzamību un informācijas apmaiņu, taisnīgu nodokļu uzlikšanu un minimālus standartus, kas vērsti pret nodokļu bāzes samazināšanu un peļņas novirzīšanu. ES turpinās atbalstīt *LAC* kandidātvalstu pievienošanos Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijai (ESAO)⁵ vai mudinās tās piedalīties attiecīgos starptautiskos/daudzpusējos forumos.

Ierosinātās galvenās darbības:

- uzlabot ES un *CELAC* dialogu: organizēt regulārus samitus pārmaiņus ar ārlietu ministru sanāksmēm un izveidot ES un *CELAC* pastāvīgu koordinācijas mehānismu;
- stiprināt ES un Karību jūras reģiona politisko sadarbību, tostarp ar Karību valstu kopienu (*CARICOM*). ES un Karību jūras reģiona vadītāju sanāksme, kas tiks organizēta saistībā ar 2023. gada 17. un 18. jūlijā paredzēto ES un *CELAC* samitu, būs svarīgs signāls, ko papildinās regulāru sanāksmju organizēšana ārlietu ministru līmenī;
- parakstīt ES un Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstu organizācijas (*OACPS*) nolīgumu un strādāt, lai ratificētu ES un Centrālamerikas asociācijas nolīgumu;
- atsākt divpusējus samitus ar stratēģiskajiem partneriem Brazīliju un Meksiku;
- vajadzības gadījumā modernizēt esošo politisko un sadarbības nolīgumu tīklu un izveidot divpusēja politiskā dialoga mehānismus ar *LAC* valstīm, kurās pašlaik tādu nav;
- stiprināt sadarbību starp *LAC* un ES tālākajiem reģioniem, kā arī aizjūras zemēm un teritorijām, kas atrodas *LAC* reģionā, kopējo interešu jomās;
- cieši sadarboties ar *LAC* valstīm, gatavojoties IAM samitam un Nākotnes samitam 2024. gadā, lai atkal ievirzītu Programmu 2030. gadam pareizajās sliedēs un panāktu vienošanos par pārveidojošu un uz nākotni vērstu “Nākotnes paktu”;
- izveidot regulāras konsultācijas starp ES un *GRULAC* un pastiprināt koordināciju, tostarp ar kopīgiem priekšlikumiem galvenajās daudzpusējās iestādēs un struktūrās, izpētot iespējas vērienīgai apmaiņai un partnerībai konkrētos jautājumos;

⁵ Argentīna, Brazīlija un Peru.

- uzlabot sadarbību, lai izveidotu jaunu Globālu finanšu paktu;
- noteikt iespējas atbalstīt pienācīgi kvalificētus kandidātus daudzpusējiem vadošiem amatiem abos reģionos.

2. *Kopējās ES un LAC tirdzniecības programmas stiprināšana*

ES un *LAC* tirdzniecības un ieguldījumu saites balstās uz **divpusējo un reģionālo tirdzniecības nolīgumu tīklu**, kas kopš 2018. gada ir ļāvis palielināt divvirzienu tirdzniecību par 40 procentiem⁶. Šie nolīgumi ir galvenais izaugsmes virzītājspēks, jo tie nodrošina preferenciālu piekļuvi un piedāvā stabilu pamatu ilgtspējīgai tirdzniecībai.

Tirdzniecības nolīgumi atvieglo eksportu maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), veicina publisko iepirkumu pārredzamību, stiprina intelektuālā īpašuma aizsardzību, kā arī atbalsta investīcijas un inovāciju. Izmantojot tirdzniecības nolīgumus un saistītos ieguldījumus, abi reģioni dažādo tirdzniecību un veido ilgtspējīgas piegādes ķēdes, tostarp tīras enerģijas un svarīgu izejvielu piegādes ķēdes. Šie nolīgumi ir ilgtspējīgas un iekļaujošas attīstības katalizatori, kas piešķir balsi pilsoniskajai sabiedrībai abās pusēs un nodrošina platformu, lai veicinātu cilvēktiesību un darba tiesību ievērošanu, vides aizsardzību un reģionālo integrāciju.

ES un *Mercosur* nolīguma noslēgšana ir ES prioritāte, jo tas apvienotu abus reģionus abpusēji izdevīgā partnerībā, kas rada iespējas turpmākai izaugsmei, atbalsta nodarbinātību un veicina ilgtspējīgu attīstību.

ES un **Čīle** ir vienojušās par pašreizējā nolīguma modernizāciju, kas uzlabo piekļuvi otras puses tirgiem, ietver vērienīgas saistības tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības jomā (tostarp attiecībā uz dzimumu līdztiesību un ilgtspējīgām pārtikas sistēmām) un atvieglo pāreju uz atjaunojamo enerģiju un ilgtspējīgu izejvielu izmantošanu.

ES un **Meksika** ir iesaistījušās esošā nolīguma modernizācijā, lai padziļinātu un paplašinātu politiskās un ekonomiskās saites. Papildus tam, ka tiks likvidēta lielākā daļa atlikušo tirdzniecības šķēršļu, modernizācija cita starpā stiprinās ES un Meksikas saistības attiecībā uz augstiem tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības standartiem un uzlabos ieguldījumu nosacījumus.

Tiklīdz visas ES dalībvalstis būs ratificējušas nolīgumus ar **Centrālameriku un Kolumbiju, Peru un Ekvadoru**, būtu jāapsver to ilgtspējības noteikumu nostiprināšana. Abi nolīgumi ir veicinājuši abu reģionu tirdzniecības un ieguldījumu vides stabilitāti, dažādošanu un paredzamību⁷. Tās ir arī izveidojušas labi funkcionējošas dialoga struktūras, lai apspriestu un strādātu darba un vides jomā. Jaunā ES un *OACPS* nolīguma ratifikācija ir svarīga arī *Cariforum* valstu un ES ekonomisko partnerattiecību nolīgumam (EPN) kā tā politiskajam satvaram.

Lai īstenotu visu tirdzniecības nolīgumu potenciālu abiem reģioniem, ir nepieciešami arī neatlaidīgi īstenošanas centieni. Tādēļ ir jāiesaista visi attiecīgie dalībnieki, tostarp dažāda

⁶ *ESTAT Comext*: Kopējais tirdzniecības apjoms 2018. gadā: 209,44 miljardi EUR; 2022. gadā: 293,09 miljardi EUR. Pieaugums par 39,9 %.

⁷ Skatīt Tirdzniecības ģenerāldirektorāta tīmekļa vietni, tirdzniecības nolīgumu *ex-post* novērtējumu: https://policy.trade.ec.europa.eu/analysis-and-assessment/ex-post-evaluations_en

lieluma uzņēmumi un pilsoniskā sabiedrība. Dialogam par zaļās pārkārtošanās politiku saskaņā ar nolīgumiem būtu jāpalielina tirdzniecības ieguldījums ilgtspējas mērķu sasniegšanā. Pašlaik notiekošajā kopīgajā piecu gadu pārskatīšanā ar *CARIFORUM* tiks apzināti operatīvie secinājumi un ieteikumi nolīguma labākai īstenošanai, tiks veicināta visu svarīgāko noteikumu pilnīga īstenošana un palīdzēts atraisīt visu nolīguma ekonomisko potenciālu.

ES turpinās sadarboties ar *LAC* partneriem, lai palīdzētu **radīt apstākļus ilgtspējīgām investīcijām**, tostarp izmantojot “Global Gateway” un atbalstot atvērtu, stabilu un paredzamu tiesisko regulējumu, novēršot diskriminējošus šķēršļus un īstenojot investīciju veicināšanas pasākumus.

Tirdzniecības nolīgumi veicina uz komerciāliem apsvērumiem balstītu, pārredzamu un stabilu tiesisko regulējumu tirdzniecībai un ieguldījumiem izejvielu jomā starp ES un *LAC* valstīm. Pamatojoties uz partnerībām, kas tiek attīstītas ar atsevišķām *LAC* valstīm, ES sadarbosies ar ieinteresētajām *LAC* partnervalstīm, lai izveidotu globālu kritiski svarīgo izejvielu klubu ar mērķi stiprināt ilgtspējīgas piegādes ķēdes un dažādot piegādes avotus, apvienojot patērētājvalstis un ar resursiem bagātās valstis, lai kopīgi risinātu kopīgās problēmas⁸.

ES un *LAC* ir ieinteresēti stingrā, uz noteikumiem balstītā tirdzniecības kārtībā un pārveidotā Pasaules Tirdzniecības organizācijā (PTO) ar strīdu izšķiršanas mehānismu, kas piemērojams visām — gan lielajām, gan mazajām — dalībvalstīm. Abiem reģioniem ir svarīga loma sarunās par daudzpusējām iniciatīvām, piemēram, e-komerciju. ES veicinās un atbalstīs PTO Investīciju veicināšanas nolīguma piemērošanu *LAC*, kas pēc tā noslēgšanas turpinās palielināt investīcijas *LAC*.

ES un *LAC*, pievēršot uzmanību **ilgtspējības programmai**, būtu kopīgi jārisina arī ES tiesību aktu ietekme, jo īpaši saistībā ar Eiropas zaļo kursu (atmežošanas politika, oglekļa robežkontroles mehānisms un citi instrumenti, kas veicina zaļo pāreju) un tiesību aktiem, kuru mērķis ir nodrošināt cilvēku, dzīvnieku un augu veselību. Diskusijā būtu jāiekļauj arī atbalsts, lai atvieglotu tirdzniecību ar produktiem, uz kuriem attiecas šie tiesību akti.

Ierosinātās galvenās darbības:

- pabeigt ES un Čīles uzlabotā pamatnolīguma un pagaidu brīvās tirdzniecības nolīguma parakstīšanas procedūras un turpināt to ratifikāciju;
- panākt izšķirošu progresu saistībā ar ES un Meksikas un ES un *Mercosur* nolīgumu parakstīšanu un ratifikāciju;
- pabeigt ratificēt ES dalībvalstu nolīgumus ar Centrālameriku un Kolumbiju, Peru un Ekvadoru un kopīgi apsvērt mērķtiecīgu aktualizāciju;
- nodrošināt visu tirdzniecības nolīgumu efektīvu īstenošanu starp ES un Latīņamerikas un Karību jūras reģiona partneriem, tostarp sniedzot tehnisko palīdzību un iesaistot uzņēmumus;

⁸ COM(2023)165, 16.3.2023: “Kritiski svarīgu izejvielu droša un ilgtspējīga piegāde, kas sekmē divējādo pārkārtošanos”.

- pabeigt ES un *CARIFORUM* ekonomisko partnerattiecību nolīguma pārskatīšanas procesu, lai noteiktu darbības instrumentus, secinājumus un ieteikumus tā labākai darbībai;
- pastiprināt dialogu par ES un *LAC* attiecīgo zaļo pārejas politiku un kopīgi risināt ES tiesību aktu ietekmi, tostarp sniegt atbalstu tirdzniecības veicināšanai;
- uzlabot ES un *LAC* sadarbību PTO, jo īpaši saistībā ar organizācijas reformu un sarunām par daudzpusējiem nolīgumiem;
- Darbs ar ieinteresētajām *LAC* valstīm saistībā ar topošo Kritiski svarīgo izejvielu klubu.

3. *Stratēģija “Global Gateway” un godīgu zaļo un digitālo pārkārtošanos atbalstošas partnerības*

ES un *LAC* sadarbībai ir nepieciešamas **inovatīvas pieejas, kas balstītas uz vienlīdzīgām partnerattiecībām visos līmeņos**. *LAC* lielākoties ir valstis ar vidējiem ienākumiem, un tajās ir bagātīgi dabas resursi; tomēr joprojām pastāv liela nevienlīdzība un strukturālas problēmas⁹, ko vēl vairāk saasina krīžu pārklāšanās. Kā vadošais līdzekļu devējs un ieguldītājs reģionā, ES var izmantot plašu politikas instrumentu un rīku klāstu¹⁰, kā arī Eiropas komandas pieeju, kas apvieno dalībvalstis un ES finanšu iestādes, lai risinātu problēmas un izmantotu iespējas, un lai sadarbotos ar *LAC* nolūkā panākt godīgu un iekļaujošu zaļo un digitālo pārkārtošanos, kā arī ilgtspējīgu attīstību saskaņā ar IAM.

Izmantojot “*Global Gateway*”¹¹, ES var piesaistīt **kvalitatīvus ieguldījumus, lai palīdzētu pievērsties *LAC* infrastruktūras vajadzībām**, atbalstītu cilvēkkapitāla attīstību, tostarp cilvēku, jo īpaši sieviešu, jauniešu un visneaizsargātāko iedzīvotāju, līdzdalību, un stiprinātu labvēlīgu uzņēmējdarbības un normatīvo vidi ar mērķi radīt vietējo pievienoto vērtību, izaugsmi un darbvietas. Stratēģija “*Global Gateway*” ir **labvēlīgs un uz vērtībām balstīts investīciju piedāvājums**, kas atbilst augstiem starptautiskajiem standartiem. Tajā ir ierosināta kopīga ekonomikas, sociālā un regulējuma izvēle, kuras pamatā ir uz cilvēku vērsta pieeja un ilgtspējas, atvērtības, iekļautības, pārskatatbildības un pamattiesību ievērošanas principi.

“*Global Gateway*” veicinās un piesaistīs privātā sektora investīcijas ar konkrētiem projektiem. *LAC* ir stingrs pamats sadarbībai saskaņā ar stratēģiju “*Global Gateway*”: jau ir veiktas būtiskas ES investīcijas, un abiem reģioniem ir politikas programmas, kuru pamatā ir kopīgas vērtības. Tādējādi stratēģijas “*Global Gateway*” Investīciju programmā tiks noteiktas godīgas zaļo un digitālo investīciju iespējas *LAC*, kas gūs labumu no atvērtās un nediskriminējošās vides, ko rada tirdzniecības un investīciju nolīgumi.

⁹ 2022. gadā 32,1 % *LAC* iedzīvotāju (201 miljons cilvēku) dzīvoja nabadzībā un 13,1 % (82 miljoni) galējā nabadzībā (galējā nabadzībā dzīvoja par 12 miljoniem cilvēku vairāk nekā laikā pirms pandēmijas 2019. gadā).

¹⁰ Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instruments “Eiropa pasaulē” (*NDICI* – “Eiropa pasaulē”) ir satvars, lai sadarbotos ar visām *LAC* valstīm reģionālā un apakšreģionālā līmenī, lai atbalstītu zaļo pārkārtošanos, izmantojot vadošās sadarbības programmas, piemēram, *EUROCLIMA+*, Amazones baseina programmu vai ES un Karību jūras reģiona noturības veidošanas instrumentu.

¹¹ JOIN(2021) 30 final, 1.12.2021.: “*Global Gateway*”.

a. Sadarboties saistībā ar godīgu zaļo pārkārtošanos

Ārkārtas situācija klimata jomā ir eksistenciāls izaicinājums cilvēcei. ES un *LAC* var sniegt nozīmīgu ieguldījumu globālajos sadarbības centienos, lai risinātu šo problēmu.

LAC reģionam ir **unikāls potenciāls** biodaudzveidības, dabas resursu, ilgtspējīgas atjaunīgās enerģijas, lauksaimnieciskās ražošanas un stratēģiski svarīgu izejvielu ziņā. Tajā atrodas 50 % no planētas biodaudzveidības, kas ir būtiska tās ekoloģiskajam līdzsvaram, jo īpaši Amazones baseinā¹². Reģions ir svarīgs, lai sasniegtu globālos klimata un vides mērķus, tostarp lai īstenotu Parīzes nolīgumu, Kuņminas-Monreālas globālo biodaudzveidības satvaru, Atklātās jūras līgumu par biodaudzveidību teritorijās, kas ir ārpus valstu jurisdikcijas, (*BBNJ*) un rezolūciju par globālu nolīgumu par plastmasas piesārņojumu.

Pastāv ievērojams sadarbības potenciāls **klimatneitrālas, tīras un labai labvēlīgas ekonomikas jomā**. Abi reģioni ir apņēmušies aizsargāt biodaudzveidību, apturēt atmežošanu, veicināt aprites ekonomiku, uzlabot atkritumu un ūdens apsaimniekošanu, palielināt resursu produktivitāti, cīnīties ar piesārņojumu¹³ un ieguldīt noturībā pret klimata pārmaiņām.

Lai sasniegtu šos mērķus, ES un *LAC* būtu jāstiprina partnerattiecības zaļās pārkārtošanās jomā, tostarp veicot investīcijas, izmantojot stratēģiju “*Global Gateway*”, pastiprinot dialogu un sadarbību par politiku un tiesisko regulējumu, kā arī īstenojot tirdzniecības nolīgumus un veicinot attiecības ar reģionālajām organizācijām¹⁴. ES sadarbosies ar *LAC* partneriem par tās tiesību aktu un instrumentu, ar kuriem īsteno Eiropas Zaļo kursu, ietekmi.

Enerģētikas nozarē *LAC* kopējā elektroenerģijas ražošanas resursu struktūrā ir lielākais atjaunīgo energoresursu īpatsvars pasaulē, kas veido 61 % 2021. gadā¹⁵. Var izmantot vairākus kopīga darba virzienus, lai samazinātu atkarību no fosilā kurināmā, pastiprinot atjaunīgo energoresursu izvēršanu¹⁶ un uzlabojot energoefektivitāti (tostarp enerģijas ietaupījumu). Turklāt stratēģijas “*Global Gateway*” investīcijas palīdz nodrošināt drošu tīras enerģijas piegādi par pieņemamu cenu. Ir potenciāls kopīgām investīcijām e-mobilitātē, drošu un ilgtspējīgu gaisa savienojumu uzlabošanā un sabiedriskā transporta sistēmu un infrastruktūras uzlabošanā, padarot tās tīrākas, energoefektīvākas un novatoriskākas.

Turklāt ES un *LAC* turpina stiprināt sadarbību enerģētikas jomā un kopīgu darbu enerģētikas jautājumos gan divpusēji, gan daudzpusējos forumos¹⁷, tostarp izmantojot saprašanās memorandus par zaļo pārkārtošanos, tostarp ūdeņradi¹⁸.

Tā kā vairākas *LAC* valstis ir ļoti neaizsargātas pret klimata pārmaiņām, ES turpinās atbalstīt valsts stratēģijas, lai efektīvi pielāgotos klimata pārmaiņām, un atbalstīt abu reģionu līmenī

¹² UNEP (2016) *Biodiversity in Latin America and the Caribbean* (Bioloģiskā daudzveidība Latīņamerikā un Karību jūras reģionā).

¹³ Piemēram, Brazīlija atjauno Amazones fonda darbību, lai atbalstītu ilgtspējīgu attīstību, mežu aizsardzību un cilvēktiesības.

¹⁴ Piemēram, ar Amazones līguma sadarbības organizāciju.

¹⁵ ESAO/ECLAC/Eiropas Komisija/CAF (2022) *Latin American Economic Outlook 2022: Towards a green and just transition* (Latīņamerikas ekonomikas perspektīva 2022: ceļā uz zaļu un taisnīgu pāreju).

¹⁶ Tostarp ūdens, vēja un saules resursu izvēršanu, kā arī piedāvājot iespējas ražot atjaunojamo ūdeņradi kā enerģijas nesēju.

¹⁷ Piemēram, *OLADE* (Latīņamerikas Enerģētikas organizācija).

¹⁸ Veicinot tādu uz noteikumiem balstītu, pārredzamu un neizkropļotu globālo ūdeņraža tirgu attīstību, kas pamatojas uz uzticamiem starptautiskiem standartiem un sertifikācijas shēmām, tostarp ar Eiropas Ūdeņraža bankas starpniecību.

kopienas, kas vēršas pret dabas apdraudējumu radītajiem postījumiem, pamatojoties uz esošajām iniciatīvām¹⁹. ES aizvien ir apņēmusies turpināt atbalstīt **katastrofu sagatavotības** programmas, kā arī pastiprināt vispārējo sadarbību katastrofu riska pārvaldības jomā un apmainīties ar paraugpraksi.

Ciešāka sadarbība ar *LAC* saistībā ar **ANO Jūras tiesību konvencijas** un tās īstenošanas nolīgumu efektīvu īstenošanu radītu apstākļus ilgtspējīgai okeānu pārvaldībai, tostarp reprezentatīvas aizsargājamo jūras teritoriju sistēmas noteikšanai Antarktīdā, *BBNJ* īstenošanai un kuģošanas drošība. Ciešāka sadarbība ir vajadzīga arī cīņā pret nelegālu, neregistrētu un neregulētu zveju, kā arī reģionālās un daudzpusējās organizācijās, kas saistītas ar okeāniem, tostarp zivsaimniecības jomā, un lai attīstītu zinātniskās atziņas un ieteikumus.

LAC izstrādā satvaru **ilgtspējīgai finanšu taksonomijai**, kas ir būtiska, lai atbalstītu centienus nodrošināt reģionālo un globālo sadarbību un piesaistīt starptautiskus investorus, kā arī attīstīt uzticamus zaļo obligāciju satvarus.

Atbalsts **dekarbonizācijas** politikai visā pasaulē, jo īpaši lielākajiem emisiju radītājiem, ir prioritāte, lai līdz 2050. gadam panāktu globālu klimatneitralitāti. ES jau sen atbalsta oglekļa cenas noteikšanas politiku. Pamatojoties uz *LAC* emisiju profilu, ir liela interese kopīgi pievērsties ietekmes mazināšanas pasākumiem lauksaimniecības, transporta, mežsaimniecības un enerģētikas nozarē.

Paredzams, ka, paātrinoties pārejai uz videi nekaitīgu ekonomiku, strauji pieaugs pieprasījums pēc **svarīgākajām izejvielām** (CRM). Ilgturīgā piekļuve drošai un ilgtspējīgai piegādei kļūst par kopīgu izaicinājumu pasaules sabiedrībai. *LAC* ir bagātas ar CRM, un tām būs izšķiroša nozīme, lai nodrošinātu savlaicīgu pāreju, kas uzlabotu ražošanas un eksporta jaudu, pievienojot dabas resursiem pievienoto vērtību, izmantojot inovācijas un tehnoloģijas²⁰ un augstus vides, sociālajiem un pārvaldības standartus.

Abi reģioni gūtu labumu no ciešākas sadarbības, dialoga, dažādošanas un investīcijām, lai apmierinātu pieaugošo pieprasījumu, nodrošinātu uzticamu piekļuvi resursiem, attīstītu un uzlabotu vērtības ķēžu noturību un nodrošinātu augstus vides un sociālos standartus. Saskaņā ar 2023. gada CRM paziņojumu²¹ ES turpinās veidot savstarpēji izdevīgas stratēģiskās partnerības, lai ilgtspējīgā veidā veicinātu *LAC* valstu ekonomisko attīstību un atbalstītu vērtību ķēdes izveidi.

ES un *LAC* jāsadarbojas divpusēji un daudzpusēji, lai pilnībā un ātri īstenotu Parīzes nolīgumu, Kuņminas–Monreālas globālo biodaudzveidības satvaru un *BBNJ* līgumu.

¹⁹ Piemēram, Karību jūras reģiona katastrofu riska samazināšanas programmu un ES un *LAC* dialogu par ugunsgrēku pārvaldību.

²⁰ Piemēram, Argentīnā, Bolīvijā un Čīlē vien ir 60 % zināmo litija rezervju.

²¹ COM(2023)165, 16.3.2023: “Kritiski svarīgu izejvielu droša un ilgtspējīga piegāde, kas sekmē divējādo pārkārtošanos”.

Ierosinātās galvenās darbības, tostarp saskaņā ar “*Global Gateway*”:

- ieguldījumu programmā “*Global Gateway*”. kopīgi virzīt uz priekšu zaļo investīciju projektu²² īstenošanu un stiprināt sadarbību saskaņā ar reģionālajām Eiropas komandas iniciatīvām²³;
- pastiprināt cīņu pret mežu un bioloģiskās daudzveidības samazināšanos un mežu degradāciju, jo īpaši Amazonē un piecos lielajos Mezoamerikas mežos, izmantojot īpašas Eiropas komandas iniciatīvas;
- noslēgt saprašanās memorandus enerģētikas jomā un izpētīt abpusēji izdevīgas partnerības, kā paredzēts ES jaunajā stratēģijā par kritiski svarīgām izejvielām;
- stiprināt dialogu, organizējot regulāras abu reģionu ministru sanāksmes un dialogus par vidi un klimata pārmaiņām; izpētīt iespējas izveidot dialogu par enerģētikas pārkārtošanu un pastiprināt divpusējus dialogus par klimatu, vidi un enerģiju;
- stiprināt sadarbību, lai panāktu vērienīgus rezultātus nākamajās pušu konferencēs, jo īpaši Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējā konvencijā par klimata pārmaiņām un Konvencijā par bioloģisko daudzveidību;
- veicināt sadarbībspējīgu ilgtspējīgu finanšu satvaru izstrādi, tostarp taksonomijas, un zaļo obligāciju tirgu attīstību, lai piesaistītu investorus un atbalstītu pāreju uz mazoglekļa ekonomiku;
- uzlabot sadarbību aprites ekonomikas jomā²⁴ attiecīgajos forumos, tostarp G20 un ANO Vides aģentūrā;
- veicināt viedokļu apmaiņu un rīcību par pāreju uz zaļo enerģiju, tostarp atjaunīgo ūdeņradi;
- noslēgt saprašanās memorandus par ES un *LAC* kompetento iestāžu sadarbību sagatavotības katastrofām un katastrofu riska pārvaldības jomā.²⁵;
- stiprināt darbības saistībā ar digitālo pārkārtošanos un sadarbību saistībā ar agrīnās brīdināšanas un uzraudzības sistēmām meža degradācijas / atmežošanas un savvaļas ugunsgrēku jomā²⁶.

b. Spēku apvienošana iekļaujošai un uz cilvēku vērstai digitālai pārkārtošanai

ES un *LAC* ir kopīgi ieinteresēti īstenot digitālo politiku, kas **cilvēkiem un uzņēmumiem dod iespēju** baudīt uz cilvēku vērstu, ilgtspējīgu un pārtikušāku digitālo nākotni. Saskaņā ar

²² Piemēram, par atjaunojamā ūdeņraža ražošanu Čīlē, Argentīnā, Urugvajā un par ilgtspējīgu mobilitāti pilsētās Dominikānas Republikā.

²³ Piemēram, Eiropas komandas iniciatīva “Zaļā pāreja”.

²⁴ Piemēram, *LAC* Aprites ekonomikas koalīcijā, Aprites ekonomikas un resursefektivitātes globālajā aliansē.

²⁵ Tostarp Koordinācijas centrs katastrofu novēršanai Centrālamerikā ir Centrālamerikas integrācijas sistēmas (*CEPREDENAC*), Karību jūras reģiona katastrofu ārkārtas situāciju pārvaldības aģentūra (*CDEMA*), Andu komiteja katastrofu novēršanai un aprūpei (*CAPRADE*) un Katastrofu riska integrētas pārvaldības ministru un augstāko iestāžu sanāksme (*RMAGIR*).

²⁶ Tāpat kā Eiropas komandas iniciatīvā par Amazones baseinu.

ES Digitālā kompasa²⁷ mērķi izveidot starptautiskas digitālās partnerības, 2023. gada martā tika izveidota **ES un LAC digitālā alianse** kā neformāls satvars, kura pamatā ir kopīgās vērtības un principi²⁸, lai attīstītu abu reģionu dialogu un sadarbību visā digitālo jautājumu spektrā. Alianses pamatā ir vadošo projektu kopums, kas īstenots, piemērojot Eiropas komandas pieeju²⁹, un kas papildina digitālās politikas dialogus ar atsevišķām valstīm.

Digitālā pārkārtošanās un savienojamība ir reģiona galvenās problēmas. Izmantojot stratēģiju “*Global Gateway*”, alianse veicinās investīcijas drošas un elastīgas digitālās infrastruktūras izvēšanā un atbalstīs partnerus digitālās plaisas novēršanā, tostarp nodrošinot sabiedriskos pakalpojumus, piemēram, izglītības un veselības aprūpes pakalpojumus. Lai sasniegtu šo mērķi, būs svarīgi, lai Eiropas finanšu iestādes, jo īpaši Eiropas Investīciju banka, pastiprināti iesaistītos digitālās saderības jomā.

Digitālās saderības veicināšanai svarīgs ir **dialogs par regulējumu**. Abi reģioni reģionālā un divpusējā līmenī iesaistīsies kopīgu interešu jomās, tostarp droša 5G izvēšanā, digitālo tirgu un pakalpojumu regulēšanā, sabiedrības interesēm atbilstoša mākslīgā intelekta (MI) attīstībā, augstas veiktspējas skaitļošanā, datu pārvaldībā un kiberdrošībā.

Vēl viena joma, kurā konverģence var dot labumu abiem reģioniem, ir brīvas un drošas **datu plūsmas** veicināšana. Tas ietver aktīvu saziņu ar partneriem, lai “konstatētu atbilstības”, kā tas jau ir dažās LAC valstīs. Šādi pasākumi var palielināt tirdzniecības nolīgumu sniegtās priekšrocības un veicināt sadarbību citās jomās, piemēram, pētniecības vai tiesībaizsardzības iestāžu sadarbību. Tā kā vairāki partneri reģionā ir pieņēmuši vai ievieš mūsdienīgus datu aizsardzības likumus, tas piedāvā jaunas iespējas datu plūsmas atvieglošanai. Abiem reģioniem būtu jāpastiprina dialogs reģionālajās organizācijās un tīklos, kuriem ir arvien lielāka loma kopīgu datu aizsardzības standartu veidošanā.

ES un LAC ir jāapvieno spēki, lai veicinātu savu redzējumu par digitālo pārkārtošanos **daudzpuses forumos**³⁰, jo īpaši vadoties pēc Eiropas Deklarācijas par digitālajām tiesībām un principiem digitālajai desmitgadei³¹, *eLAC* Digitālās programmas 2024. gadam³² un pēc Deklarācijas par interneta nākotni³³. Šī digitālā pārkārtošanās būtu jāizmanto arī, lai palielinātu digitālās prasmes — īpaši jauniešiem un bērniem.

Arī **kosmosa** joma sniedz sadarbības iespējas. Uz kosmosu balstīti dati, pakalpojumi un lietotnes var palīdzēt sasniegt tos mērķus, kas saistīti ar zaļo un digitālo pārkārtošanos un ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi. *CELAC* 2021. gadā piekrita izveidot Latīņamerikas un Karību jūras reģiona Kosmosa aģentūru (*ALCE*), kas varētu gūt labumu no Eiropas pieredzes kosmosa daudzvalstu pārvaldībā. Sadarbība jau notiek saistībā ar ES *Copernicus* zemes novērošanas programmu, un ir iespējama ciešāka sadarbība saskaņā ar *Copernicus* un ES

²⁷ COM(2021)118 final, 9.3.2021: “Digitālais kompass līdz 2030. gadam — Eiropas ceļam digitālajā gadu desmitā”.

²⁸ Kā norādīts Ibērijas pussalas un Latīņamerikas Digitālo tiesību un principu hartā, kuras vērtības ir ļoti lielā mērā saskaņotas ar Eiropas Deklarāciju par digitālajām tiesībām un principiem.

²⁹ Abu reģionu digitālās politikas dialoga izveide, programmas “*BELLA*” (*BELLA II*) paplašināšana, reģionālās *Copernicus* stratēģijas īstenošana un ES un LAC digitālais paātrinātājs, lai veicinātu uzņēmējdarbību un inovāciju.

³⁰ Tostarp saistībā ar PTO kopīgā paziņojuma iniciatīvām sarunās par e-komerciju.

³¹ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32023C0123\(01\)&from=LV](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32023C0123(01)&from=LV)

³² <https://www.cepal.org/en/projects/digital-agenda-latin-america-and-caribbean-elac2024>

³³ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/declaration-future-internet>

Galileo satelītnavigācijas programmu. Abiem reģioniem būtu jāpastiprina pašreizējā sadarbība informācijas sistēmu izstrādē, lai atbalstītu uz pierādījumiem balstītu politiku un pielāgošanās pasākumus, tostarp saistībā ar katastrofu pārvaldību.

Ierosinātās galvenās darbības, tostarp saskaņā ar “*Global Gateway*”:

- kopīgi izstrādāt investīciju projektus iekļaujošas digitālās pārejas nodrošināšanai, kas ir daļa no “*Global Gateway*” investīciju programmas³⁴;
- Izstrādāt kopīgas darbības³⁵ ES un Latīņamerikas un Karību jūras reģiona digitālās alianses ietvaros, uzlabot reģionālos un divpusējos dialogus par digitālo politiku un veicināt regulējuma konvergenci;
- sekmēt zemūdens *BELLA* optiskā šķiedru kabeļa (*BELLA II*) pagarināšanu, lai sasniegtu Centrālameriku un Karību jūras reģionu³⁶;
- izvērst reģionālo *Copernicus* stratēģiju, tostarp divus reģionālos *Copernicus* datu centrus Panamā un Čīlē;
- kopā ar *LAC* valstīm izpētīt jaunus lēmumus par atbilstību un citus pasākumus, lai nodrošinātu brīvu un drošu persondatu apmaiņu;
- veicināt kontaktus un atbalstu starp ES un *ALCE*, lai sadarbotos kosmosa jomā un veicinātu miermīlīgu un ilgtspējīgu kosmosa izmantošanu.

c. Ilgtspējīgas ekonomikas izaugsmes veicināšana cilvēces attīstībai

Cilvēki abās Atlantijas okeāna pusēs tiecas dzīvot **iekļaujošā un pārtikušā sabiedrībā**, nevienu neatstājot novārtā. Covid-19 pandēmija un Krievijas agresijas karš pret Ukrainu ir saasinājuši esošās strukturālās problēmas un nevienlīdzību, un tāpēc palielinās nabadzība, parādi un pārtikas trūkums³⁷.

Abu reģionu interesēs ir pastiprināt kopīgos centienus, lai panāktu **stabilu un ilgtspējīgu attīstību**, kas veicina līdztiesību un sociālo iekļaušanu. ES un *LAC* būtu jāpastiprina sadarbība, lai risinātu pastāvīgās makroekonomikas problēmas, dažādotu un modernizētu ekonomiku un palielinātu tās noturību pret turpmākiem satricinājumiem.

ES var veicināt *LAC* **dažādošanu** nozarēs ar augstāku pievienoto vērtību, izmantojot jauno zaļo, zilo, radošo un digitālo ekonomiku potenciālu. Ciešāks politikas dialogs, pastiprināta ES un *LAC* tirdzniecības programma un stratēģija “*Global Gateway*” var veicināt ilgtspējīgu abu reģionu investīciju palielināšanu un elastīgu piegādes ķēžu paplašināšanu, kas sniedz labumu iedzīvotājiem. Svarīgi mērķi ir palielināt produktivitāti un inovāciju, radīt vairāk darbvietu, jo

³⁴ Piemēram, attiecībā uz digitālās ekonomikas paketi, lai atbalstītu miera procesu Kolumbijā, 5G ieviešanu Dominikānas Republikā, Amazones savienojamību Brazīlijā un digitālās savienojamības iniciatīvām Jamaikā un Kostarikā.

³⁵ Tostarp programmas “*BELLA*” paplašināšanu un tās izmantošanas gadījumiem, kā arī reģionālās *Copernicus* stratēģijas izvērsanu.

³⁶ *BELLA* pirmajā posmā tika izveidots tiešais optiskās šķiedras savienojums starp Eiropu un Brazīliju, Argentīnu, Čīli, Ekvadoru un Panamu. *BELLA II* mērķis ir paplašināt savienojumu ar Peru, Kostariku, Gvatemalu, Salvadoru, Hondurasu, Dominikānas Republiku un Trinidadu un Tobago.

³⁷ Saskaņā ar *ECLAC* (2021, 2022) *LAC* ir reģions ar vislielāko ārējo parādu attiecībā pret IKP (56,3 %) un vislielāko ārējā parāda apkalpošanu attiecībā pret eksportu un izaugsmi (59 %). 2020. gadā nepietiekama uztura izplatība sasniedza 9,1 %, kas reģionā nav novērots kopš 2005. gada.

īpaši *LAC* MVU, un veicināt pārdomātu specializāciju un inovācijas politiku, pāreju uz aprites un ilgtspējīgas ražošanas un patēriņa sistēmām, kā arī ilgtspējīgām un neatmežojošām vērtības ķēdēm.

LAC pēdējos gados ir atstājis savu nospiedumu inovācijas vidē, un arvien vairāk Latīņamerikas uzņēmumu ir ieguvuši “vienradža” statusu³⁸. Augstākās izglītības iestādēm ir būtiska loma, jo īpaši atbalstot inovāciju un uzņēmējdarbību apkārtējās kopienās, veidojot saikni ar vietējiem uzņēmējiem, MVU, pētniecības institūtiem un pilsonisko sabiedrību.

Saskaņā ar globālo pieeju pētniecībai un inovācijai³⁹ ciešāka sadarbība **pētniecības un inovācijas jomā**, tostarp pilnībā izmantojot programmas “Apvārsnis Eiropa”⁴⁰ sniegtās iespējas, ir būtiska, lai rastu un īstenotu risinājumus, kas nepieciešami godīgai divējādajai pārkārtošanai. ES un *CELAC* Pētniecības un inovācijas stratēģiskais ceļvedis⁴¹ ir satvars pētnieku mobilitātes un sadarbības stiprināšanai tādās jomās kā okeāna pētniecība, aprites ekonomika, tīra enerģija, pētniecības infrastruktūra, biodaudzveidība un piekļuve vakcīnām un zālēm⁴².

Cilvēces attīstības veicināšana ir kopīga prioritāte. Kopīgs darbs, lai veicinātu sociālo kohēziju un novērstu nevienlīdzību, būtu jāpaātrina, galveno uzmanību pievēršot sievietēm, jauniešiem, pamatiedzīvotājiem, *LGBTIQ+* personu un personu ar invaliditāti iekļaušanai un ekonomisko iespēju palielināšanai. Sadarbība tādās jomās kā piekļuve kvalitatīvai izglītībai visiem bērniem un jauniešiem, arodmācību un prasmju pilnveides jomā atbilstoši nodarbinātības vajadzībām būs būtiska, lai nodrošinātu iespējas visiem.

Abos reģionos par prioritāti jānosaka standarti, **uzņēmumu sociālā atbildība** un atbildīga uzņēmējdarbības prakse. ES un tās dalībvalstis var dalīties pieredzē saistībā ar sociālās aizsardzības sistēmu stiprināšanu un efektīvu sociālā un trīspusējā dialoga veicināšanu. ES turpinās sadarboties ar *LAC* partneriem, lai tirdzniecības nolīgumus izmantotu kā ilgtspējīgas un iekļaujošas ekonomikas attīstības instrumentus.

Kopīgie centieni izstrādāt “Viena veselība” darbības un uzlabot **veselības drošību** ir kļuvuši nozīmīgāki saskaņā ar jauno ES Globālās veselības stratēģiju⁴³. Piemēram, “ES un *LAC* partnerība saistībā ar vakcīnu, zāļu un veselības tehnoloģiju ražošanu un veselības sistēmu stiprināšanu Latīņamerikā”⁴⁴ papildina un atbalsta reģionālos centienus, jo īpaši *CELAC* Veselības pašpietiekamības plānu⁴⁵.

³⁸ <https://www.bbva.com/en/latin-americas-roadmap-to-innovation-the-most-enterprising-cities>

³⁹ COM(2021)252 final, 18.5.2021: “Globālā pieeja pētniecībai un inovācijai – Eiropas starptautiskās sadarbības stratēģija mainīgā pasaulē”.

⁴⁰ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe_en

⁴¹ https://commission.europa.eu/system/files/2021-07/eu-celac_strategic-roadmap-2021-2023.pdf; jāpārskata un jāatjaunina vecākajiem ierēdņiem 2024. gadā.

⁴² COM(2021)252 final, 18.5.2021: “Globālā pieeja pētniecībai un inovācijai – Eiropas stratēģija starptautiskai sadarbībai mainīgā pasaulē”.

⁴³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lv/ip_22_7153

⁴⁴ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lv/ip_22_3890

⁴⁵ <https://www.cepal.org/en/publications/47253-plan-self-sufficiency-health-matters-latin-america-and-caribbean-lines-action-and>

Kā lielākie pārtikas ražotāji abi reģioni ir kopīgi atbildīgi par **globālo nodrošinātību ar pārtiku**⁴⁶. Lai mazinātu ražošanas sistēmu neaizsargātību pret klimata un citiem satricinājumiem un līdz minimumam samazinātu negatīvo ietekmi uz planētas ekosistēmām, abiem reģioniem būtu ciešāk jāsadarbības saistībā ar ilgtspējīgām pārtikas sistēmām, tostarp rezistenci pret antimikrobiāliem līdzekļiem, pesticīdu lietošanu, augsnes veselību, lopkopības radītajām emisijām, agromežsaimniecību un pārtikas izšķērdēšanu.

Ierosinātās galvenās darbības, tostarp saskaņā ar “Global Gateway”:

- investīciju programmā “Global Gateway” kopīgi izstrādāt investīciju projektus, lai atbalstītu ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi cilvēces attīstībai⁴⁷;
- Mobilizēt reģionālo Eiropas darba grupas iniciatīvu par iekļaujošu sabiedrību, tostarp jauno uzlaboto *EUROsocial* programmu, kas aptver arī izglītību, kā arī valstu Eiropas darba grupas iniciatīvas sociālajai iekļaušanai, īpašu uzmanību pievēršot sievietēm un jauniešiem;
- veicināt programmu “Erasmus+” ES un *LAC* akadēmisko aprindu sadarbībai augstākās izglītības un arodapmācības jomā un “*SOCIEUX+*” sociālās aizsardzības, darba tiesību un nodarbinātības jomā;
- kopīgi izstrādāt turpmākas darbības saskaņā ar ES un *LAC* partnerību veselības jomā, tostarp atbalstu stratēģijas “Global Gateway” investīcijām, cita starpā, vakcīnu un zāļu ražošanā, zālēs, digitālajā veselībā, veselības tehnoloģijās un veselības sistēmu stiprināšanā;
- pastiprināt *LAC* līdzdalību programmā “Apvārsnis Eiropa” un noorganizēt ES un *LAC* pētniecības un inovācijas ministru sanāksmi;
- uzlabot viedokļu apmaiņu par makroekonomiskajām pārmaiņām un atbilstošām politikas stratēģijām, lai nodrošinātu spēcīgu, ilgtspējīgu, līdzsvarotu un iekļaujošu globālo izaugsmi;
- stiprināt sadarbības pasākumus saistībā ar viedās specializācijas un vietai pielāgotas inovācijas politiku.

4. Spēku apvienošana tiesiskuma, pilsoņu drošības un transnacionālās organizētās noziedzības apkarošanas labā

ES un *LAC* saskaras ar kopīgās problēmām **drošības un tiesiskuma** jomā, kuru dēļ ir jāstiprina abu reģionu partnerība un sadarbība visos līmeņos. Drošība rada lielas bažas *LAC* pilsoņiem. Organizētā noziedzība, tostarp cilvēku, jo īpaši sieviešu un bērnu, tirdzniecība, narkotiku un ieroču tirdzniecība, nelikumīga savvaļas dzīvnieku un augu un koksnes tirdzniecība, kā arī korupcija, finanšu noziegumi, vides un kibernetiskā noziedzība joprojām rada slēptus draudus cilvēkiem, sabiedrībai un ekonomikai.

⁴⁶ *LAC* saražo 14 % no pasaules pārtikas produkcijas un 45 % no starptautiskās lauksaimniecības pārtikas produktu neto tirdzniecības. Lauksaimniecības pārtikas sistēmas *LAC* veido gandrīz pusi no kopējās nodarbinātības un 30–40% no IKP (*FAC*, 2021).

⁴⁷ Piemēram, par veselības aprūpes sistēmas noturību Barbadosā un Meksikā, kā arī par ūdens un sanitārijas pārvaldību Ekvadorā un Gvatemalā.

LAC valstis maina veidu, kādā tās risina drošības problēmas, arvien lielāku uzmanību pievēršot preventīvām pieejām, piemēram, policijas un tiesu reformām, kopienas un apkaimes uzraudzībai, kā arī jauniešu un ar dzimumu saistītas vardarbības mazināšanai. Tas atbilst cilvēku drošības koncepcijai un ES pieejai pilsoņu drošībai. ES un *LAC* sadarbība ir iespējama, apvienojot cīņu pret noziedzību ar preventīvo dimensiju, kuras pamatā ir noziedzības pamatcēloņu novēršana.

Abu reģionu politikas iniciatīvas un programmas jau sniedz stabilu pamatu, lai veicinātu sadarbību starptautiskās organizētās noziedzības jomā, veidojot saikni starp tiesu un drošības iestādēm, pamatojoties uz tiesiskumu un augsta līmeņa pamattiesību aizsardzību, tostarp datu aizsardzību. Programmu un Eiropas komandas iniciatīvu stiprināšana būtiski veicinās ES un *LAC* sadarbības aktivizēšanu šajā jomā, veidojot institucionālas spējas un veicinot kopīgus standartus. Vēl viens būtisks mūsu kopīgās programmas elements tiesiskuma un drošības jomā būtu nolīgumu un vienošanos noslēgšana ar *LAC* valstīm par sadarbību ar *Eurojust* un Eiropolu⁴⁸.

ES būtu arī jāpastiprina **sadarbība ar reģionālajām organizācijām**, piemēram, *Ameripol*, kurām ir arvien lielāka nozīme kopīgu principu un pieeju noteikšanā. Abiem reģioniem būtu jāveicina attiecīgo starptautisko konvenciju ratifikācija un īstenošana, lai atvieglotu starptautisko tiesu un tiesībaizsardzības sadarbību.

Ierosinātās galvenās darbības:

- stiprināt ES un *LAC* partnerību tiesiskuma un drošības jomā, pamatojoties uz programmām⁴⁹ un reģionālo Eiropas komandas iniciatīvu;
- atbalstīt turpmāku spēju attīstību un sadarbību ar Latīņamerikas Iekšējās drošības komiteju (*CLASI*) un Amerikas policijas kopienu (*AMERIPOL*);
- turpināt attīstīt abu reģionu ciešu sadarbību par narkotiku apkarošanas politiku un pastiprināt centienus risināt narkotiku pieprasījuma un piedāvājuma samazināšanu, tostarp izmantojot augsta līmeņa dialogu saskaņā ar ES un *CELAC* koordinācijas un sadarbības mehānismu narkotiku apkarošanas jomā un loģistikas centru noturības uzlabošanas jomā;
- pastiprināt centienus novērst un apkarot cilvēku tirdzniecību, kā arī aizsargāt un atbalstīt šī nozieguma upurus;
- pastiprināt sadarbību starp aktīvu atgūšanas birojiem un finanšu izlūkošanas struktūrvienībām, veicinot informācijas apmaiņu;
- slēgt turpmākus starptautiskus nolīgumus un darba vienošanās ar Eiropolu un *Eurojust*;
- stiprināt sadarbību kibernetikas un kibernetikas jomā, lai atbalstītu Latīņamerikas un Karību jūras reģiona valstis, tostarp izmantojot reģionālo Kiberkompetences centru *LAC4* Dominikānas Republikā.

⁴⁸ Padome ir atļāvusi sākt sarunas par *Eurojust* sadarbības nolīgumiem ar Argentīnu, Brazīliju un Kolumbiju, un ir atļāvusi sarunu sākšanu par Eiropola sadarbības nolīgumiem ar Bolīviju, Brazīliju, Ekvadoru, Meksiku un Peru.

⁴⁹ Galvenokārt *El PacCTO 2.0*, *COPOLAD*, *EUROFRONT* un Globālo nelikumīgo plūsmu programmu.

5. *Strādāt kopā, lai veicinātu mieru un drošību, demokrātiju, tiesiskumu, cilvēktiesības un humāno palīdzību*

Demokrātija un cilvēktiesības ir ES un *LAC* partnerības kodols. ES sadarbojas ar *LAC*, lai aizsargātu un veicinātu cilvēktiesības — gan civilās, gan politiskās, ekonomiskās, sociālās un kultūras —, izmantojot plašu mehānismu klāstu, tostarp divpusējus dialogus, pilsoniskās sabiedrības spēju veidošanu un izglītību⁵⁰. Abi reģioni ir apņēmušies stiprināt daudzpusējo cilvēktiesību sistēmu un sadarboties reģionālā līmenī.

ES un *LAC* būtu jāpastiprina dialogs un sadarbība cīņai pret diskrimināciju, jāveicina dzimumu līdztiesība un jānodrošina bērnu un neaizsargātu personu, minoritāšu, pamatiedzīvotāju, *LGBTIQ+* personu, personu ar invaliditāti, migrantu un bēgļu, kā arī konfliktu un vardarbības skarto personu tiesības.

Būtu vairāk jāpievēršas cilvēktiesību aizstāvju un žurnālistu aizsardzībai, kā arī jaunajām problēmām, ko rada digitālās tehnoloģijas, tostarp uzlabojot digitālo un plašsaziņas līdzekļu lietotprasmi. Dažās reģiona daļās jo īpaši apdraudēti ir bijuši vides tiesību aizstāvji. ES un *LAC* ir kopīgs redzējums par sieviešu vienlīdzīgu lomu sabiedrībā, un ir jāapvieno spēki, lai to veicinātu un izskaustu ar dzimumu saistītu vardarbību.

Svarīgs kopīgs uzdevums būs stiprināt demokrātiju, tostarp atbildību, vēlēšanu noturību, tiesiskuma ievērošanu un tiesu neatkarību, kā arī veidot noturību pret dezinformāciju un jauniem hibrīddraudiem, kā arī veicināt lielāku jauniešu un sieviešu līdzdalību un jēgpilnu pilsoniskās sabiedrības klātbūtni. ES un *LAC* būtu jāapspriež šie jautājumi, kā arī paraugprakse, piemēram, saistībā ar cietušo, liecinieku un ieslodzīto tiesībām. ES vēlēšanu novērošanas misijas un to ieteikumi ir galvenie rīki, kas palīdz stiprināt neatkarīgu valdības iestāžu spējas⁵¹. ES turpinās sadarboties ar *LAC* valstīm, lai veicinātu Romas statūtu universālumu un atbalstītu Starptautisko Krimināltiesu (*ICC*).

ES dzīvības glābšanas palīdzība var palīdzēt padarīt *LAC* sabiedrību noturīgāku. ES turpinās sadarboties ar galvenajiem dalībniekiem *LAC*, lai īstenotu **humānās palīdzības** programmas un reaģētu uz **ārkārtas situācijām**, tostarp izmantojot civilās aizsardzības sadarbību. Veselība, aizsardzība, izglītība ārkārtas situācijās un nodrošinātība ar pārtiku joprojām ir galvenās darbības jomas. ES turpinās sniegt atbalstu un nodrošināt aizstāvību humanitārās krīzēs, kas ietekmē *LAC*, tostarp kopīgi rīkojot līdzekļu devēju un solidaritātes konferences.

Izmantojot savus dažādos miera, stabilitātes un drošības instrumentus, ES turpinās sniegt ieguldījumu miera, stabilitātes un demokrātiskos risinājumos, tostarp miera procesā Kolumbijā, Starptautiskajā kontaktgrupā Venecuēlas jautājumā, starpniecības pasākumos Bolīvijā un Haiti krīzes risināšanā.

ES un *LAC* arī būtu jāsadarbojas, lai **veicinātu mieru un drošību pasaulē**. Saskaņā ar ES Stratēģisko kompasu⁵² abu reģionu iesaisti varētu izvērst, piemēram, noslēdzot dalības pamatnolīgumus⁵³ (*FPA*) un piedaloties ES operācijās trešās valstīs. **Sadarbība drošības un aizsardzības jomā**, tostarp jūrniecības un kosmosa jomā, kā arī terorisma apkarošana,

⁵⁰ Piemēram, izmantojot Globālo cilvēktiesību tīklu un tā centru Argentīnā.

⁵¹ Kopš 2019. gada ES pēc *LAC* valstu lūguma ir izvietojusi astoņas vēlēšanu novērošanas misijas un sešas vēlēšanu ekspertu misijas.

⁵² Stratēģiskais kompass ES drošībai un aizsardzībai, Eiropas Savienības Padome, 21.3.2022.

⁵³ *FPA* jau ir parakstīti ar Čīli, Kolumbiju un Peru.

kiberdrošība un hibrīddraudu apkarošana, ieroču neizplatīšana un atbruņošanās arī ir svarīgas kopīgas darbības jomas.

Abiem reģioniem būtu arī jāapsver sadarbība, lai **apkarotu ārvalstu informācijas manipulācijas un iejaukšanos**, izmantojot jaunus rīkus, kuru mērķis ir identificēt, analizēt, novērtēt un apkarot informācijas manipulācijas.

Ierosinātās galvenās darbības:

- pastiprināt sadarbību, lai veicinātu visu cilvēktiesību ievērošanu, tostarp ekonomisko, sociālo un kultūras tiesību, bērnu tiesību ievērošanu, kā arī veicinātu nediskrimināciju un dzimumu līdztiesību; pastiprināt apspriešanos un sadarbību ar Amerikas Cilvēktiesību sistēmu; veicināt demokrātijas principu, tiesiskuma un miera nostiprināšanu, tostarp ar iekļaujoša dialoga un starpniecības palīdzību;
- izvērst pasākumus, lai dotu iespējas sievietēm un meitenēm un izskaustu ar dzimumu saistītu vardarbību,⁵⁴ kā arī vardarbību pret bērniem;
- uzlabot sadarbību saistībā ar atbildību par starptautiskiem noziegumiem, tostarp izmantojot kopīgas iniciatīvas *ICC* atbalstam;
- turpināt politisko un finansiālo atbalstu, reaģējot uz cilvēku izraisītām krīzēm un dabas apdraudējumiem, tostarp uz migrācijas un pārvietošanas krīzēm;
- Atbalstīt novatoriskā Reģionālā nolīguma par piekļuvi informācijai, sabiedrības līdzdalību un tiesiskumu vides jautājumos Latīņamerikā un Karību jūras reģionā (“Eskazu nolīgums”) īstenošanu, jo īpaši izmantojot *El PACCTO 2.0*;
- izpētīt iespējas izveidot jaunas īpaši pielāgotas partnerības drošības un aizsardzības jomā;
- pastiprināt sadarbību, noteikt kopīgu rīcību un dalīties paraugpraksē ar *LAC* partneriem, lai cīnītos pret ārvalstu informācijas manipulācijām un iejaukšanos, tostarp vēlēšanu procesos.

6. Dinamiskas ES un LAC iedzīvotāju savstarpējās partnerības veidošana

Cilvēki ir mūsu partnerības centrā, un visām darbībām jābūt vērstām uz to, lai sniegtu **taustāmu labumu iedzīvotājiem**. Attiecības starp ES un *LAC* ietver unikālas cilvēcisku un kultūras saites, kuras būtu jākopj un jāpastiprina. **Jaunatne** ir svarīga ES un *LAC* attiecību nākotnei. Ciešākas saiknes starp jaunākajām paaudzēm var veicināt ar kultūras iniciatīvām un mobilitātes programmām saskaņā ar pirmo ES Jaunatnes rīcības plānu⁵⁵.

Gan ES, gan *LAC* ir ieinteresēts **attīstīt cilvēkkapitālu**, kas vajadzīgs, lai izpildītu strauji mainīgo tehnoloģiju prasības un īstenotu godīgu, zaļu un digitālu pārkārtošanos. Mobilitātes jomā lielākajai daļai *LAC* valstu jau ir īstermiņa bezvīzu piekļuve ES Šengenas zonai. *LAC* pilsoņi var arī gūt labumu no esošajām legālās migrācijas iespējām uz ES. Turklāt *Erasmus+* un “Apvārsnis Eiropa”, un jo īpaši Marijas Sklodovskas–Kīrī vārdā nosauktās darbības

⁵⁴ Piemēram, iniciatīvas “*Spotlight*” *LAC* komponentu, kā arī dažādas nacionālās un reģionālās darbības, kas atbalsta likumdošanas izmaiņas, īstenošanas spējas utt.

⁵⁵ JOIN(2022) 53 final, 4.10.2022.: “Jaunatnes rīcības plāns (JRP) ES ārējā darbībā no 2022.–2027. gadam. Kā veicināt jaunatnes jēgpilnu dalību un iespējas ES ārējā darbībā ilgtspējīgas attīstības, vienlīdzības un miera vārdā”.

nodrošina pamatu sadarbībai, lai veicinātu pētniecību un inovāciju, tāpat kā pētniecības mobilitātes pīlārs saskaņā ar ES un *CELAC* Stratēģisko ceļvedi 2021.–2023. gadam, tostarp pētnieku un studentu mobilitātei.

Abiem reģioniem būtu jāsadarbojas, lai maksimāli palielinātu savu **daudzveidīgo kultūras izpausmju**, mantojuma, dinamisko radošo nozaru potenciālu ilgtspējīgai attīstībai un starpkultūru dialogam.

Parlamentārā diplomātija ir galvenais elements abu reģionu attiecībās, tostarp ar Eiropas un Latīņamerikas Parlamentārās asamblejas (*EuroLat*) starpniecību. Citas iestādes, piemēram, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja, Reģionu komiteja un to *LAC* kolēģi, var mobilizēt reģionālās un vietējās iestādes, kā arī ekonomiskos un sociālos partnerus, lai uzlabotu cilvēku savstarpējos kontaktus.

ES un *LAC* būtu jāveicina cieša sadarbība ar **pilsonisko sabiedrību** un **domnīcām**, tostarp ar ES un *LAC* fonda starpniecību, kas ir nozīmīgs dalībnieks abu reģionu attiecībās.

Abi reģioni ir kopīgi atbildīgi par to, lai labāk un proaktīvi informētu savus iedzīvotājus un ieinteresētās personas par partnerības sniegtajiem **savstarpējiem ieguvumiem**.

Ierosinātās galvenās darbības:

- ciešāk sadarboties ar *LAC* jaunatni, izmantojot tādas iniciatīvas kā valstu līmeņa jaunatnes konsultatīvās padomes;
- pastiprināt sadarbību izglītības un pētniecības jomā saskaņā ar *Erasmus+*, tostarp “*Jean Monnet*” programmu, “Apvārsnis Eiropa”, tostarp Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktajām darbībām, kā arī Eiropas Inovāciju tehnoloģiju institūtu;
- stiprināt sadarbību cilvēku mobilitātes jomā starp abiem reģioniem⁵⁶ un veicināt abpusēji izdevīgus mobilitātes pasākumus ar partneriem, veicinot cirkulāro mobilitāti un apkarojot intelektuālā darbaspēka aizplūšanu, pamatojoties uz prasmju un talantu paketi;
- padziļināt abu reģionu kultūras attiecības un veicināt starpkultūru tīklus un kopīgas iniciatīvas⁵⁷;
- veicināt pilsoniskās sabiedrības aktīvu līdzdalību un abu reģionu tīklu veidošanu, tostarp sieviešu un jauniešu uzņēmējdarbībā, politikā, zinātnē un citās jomās;
- stiprināt ES un *LAC* fonda lomu abu reģionu dialogā;
- izstrādāt kopīgu pieeju komunikācijai un publiskajai diplomātijai.

Secinājumi

Ierosinātajā Jaunajā programmā ES un *LAC* attiecībām ir izteikts aicinājums veidot **ciešāku un modernizētu stratēģisko partnerību** starp abiem reģioniem, kuras centrā ir cilvēki.

⁵⁶ Tostarp saistībā ar legālajiem migrācijas kanāliem, Šengenas vīzu režīma atcelšanas prasību ievērošanu un savstarpēju vīzu izsniegšanas atvieglošanu, tostarp studentiem un pētniekiem.

⁵⁷ Piemēram, ES dalība goda viesu statusā 2023. gada Starptautiskajā grāmatu izstādē Gvadalaharā (Meksika).

Stiprinot partnerību starp diviem reģioniem, kuru intereses un vērtības ir visciešāk saskaņotas pasaulē, ES un *LAC* spēs labāk risināt globālas problēmas un izmantot **iespējas, lai gūtu savstarpēju labumu**. Lielvaru pasaulē ES un *LAC* kopā veido 14 % no pasaules iedzīvotāju skaita un 21 % no pasaules IKP. Lai nodrošinātu mieru un labklājību saviem pilsoņiem un ietekmētu turpmāko starptautisko uz noteikumiem balstīto kārtību, stratēģiski svarīgi ir veidot ciešāku partnerību, kas stiprina to kopīgo spēku.

Lai sasniegtu šo mērķi, abām pusēm būs vajadzīga plašāka **sadarbība**, tostarp **pastiprināta politiskā iesaiste, tirdzniecības un ieguldījumu veicināšana un ilgtspējīgākas un savienotas sabiedrības veidošana, jo īpaši ar “Global Gateway”**. ES centīsies mobilizēt savu politiku, instrumentus un resursus, īstenojot Eiropas komandas pieeju. Gaidāmais ES un Latīņamerikas un Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstu samits ir lieliska iespēja vairost uzticību un dot impulsu ES un Latīņamerikas un Karību jūras reģiona valstu attiecībām, lai tās kļūtu par **vēlamiem partneriem**.

Eiropas Komisija un Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos aicina Padomi un Eiropas Parlamentu apstiprināt šajā kopīgajā paziņojumā izklāstīto jauno programmu un sadarboties ar Latīņameriku un Karību jūras reģiona valstīm, lai atjaunotu stratēģisko partnerību, pamatojoties uz šo priekšlikumu.